1960 Sonrası Türk Hikâyesi

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

KONU ÖZETİ

- **Konu çeşitlenir:** köyden kente göç, gecekondu, şehirde geçim sıkıntısı, kenar mahalle insanı, aydın sorunları, kadın sorunları, Almanya'ya göç; toplumsal konuların yanında bireyin psikolojisi de işlenir.
- **Toplumcu gerçekçi hikâye:** işçi, emekçi ve yoksul insanı gerçekçi bir anlatımla ele alır. Füruzan (Parasız Yatılı), Bekir Yıldız (Kara Çarşaflı Gelin), Tarık Dursun K., Adalet Ağaoğlu.
- **Modernist hikâye:** bireyin iç dünyası, yalnızlığı, bunalımı; olayın yerini izlenim, çağrışım ve tasvir alır; bilinç akışı, iç monolog, geriye dönüş. Vüs'at O. Bener, Oğuz Atay (Korkuyu Beklerken), Yusuf Atılgan (Bodur Minareden Öte), Tomris Uyar, Nezihe Meriç, İnci Aral.
- **Postmodern etkiler:** gerçek ile kurmacanın iç içe geçmesi, okurla oyun, ironi, üstkurmaca. Bilge Karasu (Troya'da Ölüm Vardı), Leyla Erbil (Hallaç), Sevim Burak (Yanık Saraylar).
- **Geleneğe ve dinî değerlere duyarlı hikâye:** geleneksel birikim, modernleşme karşısında değişen hayat, sade dil. Mustafa Kutlu (Ya Tahammül Ya Sefer), Rasim Özdenören (Hastalar ve Işıklar), Sevinç Çokum.
- 1980 sonrasında politik söylemden uzaklaşılır; biçim kaygısı, çok katmanlı anlatım, yalnızlık, yüzleşme, öz eleştiri öne çıkar.

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 Eserleri yazarlarıyla eşleştiriniz.

1. Parasız Yatılı
2. Korkuyu Beklerken
3. Troya'da Ölüm Vardı
4. Ya Tahammül Ya Sefer

a) Mustafa Kutlu
b) Bilge Karasu
c) Füruzan
d) Oğuz Atay

2 Aşağıdaki ifadelerin başına doğru ise **D**, yanlış ise **Y** yazınız.

( ) 1960 sonrası hikâyede Almanya'ya işçi göçü sık işlenen konulardandır.
( ) Bu dönemde hikâyeciler yalnızca köy hayatını anlatmıştır.
( ) Modernist hikâyede olayın yerini çoğu zaman izlenim ve çağrışım alır.
( ) Mustafa Kutlu, geleneğe ve dinî değerlere duyarlı hikâyeleriyle tanınır.

3 Aşağıdakilerden hangisi 1960 sonrası Türk hikâyesinde **yeni** işlenmeye başlanan konulardan biridir?

A) Tanzimat aydınının alafrangalığı
B) Kurtuluş Savaşı'nın ilk günleri
C) Divan şairlerinin hayatı
D) Saray çevresindeki entrikalar
E) Almanya'ya işçi göçü ve gurbetçilerin sorunları

4 "Kara Çarşaflı Gelin" adlı hikâye kitabıyla tanınan ve Almanya'ya göç, Güneydoğu'nun töre sorunları gibi konuları gerçekçi bir anlatımla işleyen yazar aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bekir Yıldız B) Bilge Karasu C) Sevim Burak D) Yusuf Atılgan E) Mustafa Kutlu

5 Boş bırakılan yerleri uygun sözcüklerle doldurunuz.
a) Bireyin iç dünyasını, yalnızlığını ve bunalımını öne çıkaran anlayışa ..... denir.
b) Gerçek ile kurmacanın iç içe geçtiği, okurla oyun oynayan anlayışa ..... denir.
c) İşçi, emekçi ve yoksul insanı gerçekçi bir bakışla anlatan anlayışa ..... denir.

6 "Tren kalkmadan önce babası cebinden katlanmış bir kâğıt çıkardı: Almanca üç sözcük, altlarında Türkçe okunuşları. 'Günaydın, teşekkürler, anlamadım.' Yıllarca bu üç sözcükle yaşayacağını o gün bilmiyordu Rıza. Pencereden el sallayan annesinin yüzü buğulu camda gitgide küçüldü."
Bu parçada 1960 sonrası hikâyenin hangi konusu işlenmiştir?

A) Köyde toprak kavgası
B) Yurt dışına işçi göçü
C) Savaş yılları
D) Kent aydınının bunalımı
E) Deniz insanlarının hayatı

7 Aşağıdakilerden hangisi postmodern etkiler taşıyan hikâyeleriyle bilinen yazarlardan biri **değildir**?

A) Bilge Karasu B) Leyla Erbil C) Sevim Burak D) Bekir Yıldız E) Oğuz Atay

8 Yusuf Atılgan'ın modernist anlayışla yazdığı hikâye kitabı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Hastalar ve Işıklar
B) Yanık Saraylar
C) Bodur Minareden Öte
D) Hallaç
E) Kara Çarşaflı Gelin

9 "Tepedeki gecekondulara elektrik geldiği gece bütün mahalle sokağa döküldü. Hacer Ana, ampulün altında ellerine uzun uzun baktı; nasırlarını ilk kez bu kadar açık görüyordu. 'Işık da insanı utandırırmış.' dedi, sonra gülerek içeri girdi."
Bu parçada aşağıdakilerden hangisi **yoktur**?

A) Mekân unsuru
B) Doğrudan aktarılan bir söz
C) İç monolog
D) Toplumsal bir çevre
E) Kahramanın duygusu

10 Leyla Erbil'in 1960'ta yayımlanan ve Türk hikâyesinde biçim ve dil denemeleriyle dikkat çeken ilk hikâye kitabı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Parasız Yatılı
B) İpek ve Bakır
C) Yoksulluk İçimizde
D) Hallaç
E) Bodur Minareden Öte

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 "Sabah aynaya baktığında yüzünü tanımadı. Tanımadığı yalnızca yüzü değildi aslında: Otuz yıldır aynı masada oturan, aynı dosyaları imzalayan adamın kim olduğunu hiç sormamıştı kendine. Sormaya korktuğunu şimdi anlıyordu. Kravatını bağladı, çözdü, yeniden bağladı."
Bu parça aşağıdaki anlayışlardan hangisinin özelliklerini **daha çok** yansıtır?

A) Modernist hikâye
B) Toplumcu gerçekçi hikâye
C) Olay (Maupassant tarzı) hikâye
D) Halk hikâyesi
E) Didaktik hikâye

12 "Bu hikâyeyi yazarken size yalan söyleyeceğim; baştan söyleyeyim de sonra kızmayın. Konak gerçekten vardı, yanan da oydu. Ama içinde yaşadığını anlattığım kadın, belki benim uydurduğum biridir, belki de siz, sevgili okur."
Bu parçada aşağıdaki özelliklerden hangisi öne çıkmaktadır?

A) Olayların zaman sırasına göre anlatılması
B) Anlatıcının okura seslenerek kurmacanın farkına vardırması
C) Doğa betimlemelerinin ağırlıkta olması
D) Toplumsal bir sorunun belgelerle anlatılması
E) Kahramanın iç konuşmalarının aktarılması

13 Yazarları eserleriyle eşleştiriniz.
1. Sevim Burak
2. Rasim Özdenören
3. Tomris Uyar
4. Bekir Yıldız
a) İpek ve Bakır
b) Kara Çarşaflı Gelin
c) Yanık Saraylar
d) Hastalar ve Işıklar

14 "Bu yazar, Anadolu kasabalarının ve şehrin kenar semtlerinin insanlarını sade, akıcı ve sohbet havasında bir dille anlatır. Hikâyelerinde modernleşme karşısında kaybolan geleneksel değerlere duyulan özlem ve dinî duyarlılık hissedilir."
Bu açıklama aşağıdaki yazarlardan hangisine aittir?

A) Bilge Karasu B) Leyla Erbil C) Oğuz Atay D) Füruzan E) Mustafa Kutlu

15 Aşağıdaki ifadelerin başına doğru ise **D**, yanlış ise **Y** yazınız.
( ) Durum hikâyesinde olay örgüsü sıkı değildir; hayattan bir kesit sunulur.
( ) Olay hikâyesi Türk edebiyatında Sait Faik ile özdeşleşmiştir.
( ) 1980 sonrası hikâyede politik söylemden uzaklaşılıp biçim kaygısı öne çıkar.
( ) Postmodern hikâyede gerçek ile kurmaca iç içe verilebilir.

16 "Tepedeki gecekondulara elektrik geldiği gece bütün mahalle sokağa döküldü. Hacer Ana, ampulün altında ellerine uzun uzun baktı; nasırlarını ilk kez bu kadar açık görüyordu. 'Işık da insanı utandırırmış.' dedi, sonra gülerek içeri girdi."
Bu parçaya göre Hacer Ana için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Elektriğin gelmesine karşı çıkmıştır.
B) Mahalleden taşınmaya karar vermiştir.
C) Komşularıyla küskündür.
D) Aydınlığın ortaya çıkardığı yoksulluk izlerinden hem utanır hem de bunu tatlı bir tevekkülle karşılar.
E) Işığın hiçbir şeyi değiştirmediğini düşünmektedir.

17 Aşağıdakilerin hangisinde yazar ve temsil ettiği anlayış **yanlış** eşleştirilmiştir?

A) Füruzan – toplumcu gerçekçi hikâye
B) Vüs'at O. Bener – modernist hikâye
C) Bilge Karasu – postmodern etkiler taşıyan hikâye
D) Rasim Özdenören – dinî değerlere duyarlı hikâye
E) Mustafa Kutlu – postmodern hikâye

18 "Tren kalkmadan önce babası cebinden katlanmış bir kâğıt çıkardı: Almanca üç sözcük, altlarında Türkçe okunuşları. 'Günaydın, teşekkürler, anlamadım.' Yıllarca bu üç sözcükle yaşayacağını o gün bilmiyordu Rıza. Pencereden el sallayan annesinin yüzü buğulu camda gitgide küçüldü."
Bu parçada kullanılan anlatıcı ve bakış açısı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Üçüncü kişili, kahramanın geleceğini de bilen hâkim (ilahi) anlatıcı
B) Birinci kişili kahraman anlatıcı
C) Yalnızca gördüğünü aktaran gözlemci anlatıcı
D) Mektup biçiminde anlatım
E) Diyaloglarla ilerleyen tiyatro anlatımı

19 Aşağıdakilerden hangisi 1960 sonrası modernist hikâyede sık kullanılan tekniklerden biri **değildir**?

A) Bilinç akışı
B) İç monolog
C) Olayların merak unsuruyla düğümlenip sürprizle bitirilmesi
D) Geriye dönüş
E) Zaman sırasının bozulması

20 "Sabah aynaya baktığında yüzünü tanımadı. Tanımadığı yalnızca yüzü değildi aslında: Otuz yıldır aynı masada oturan, aynı dosyaları imzalayan adamın kim olduğunu hiç sormamıştı kendine. Sormaya korktuğunu şimdi anlıyordu. Kravatını bağladı, çözdü, yeniden bağladı."
Parçadaki "Kravatını bağladı, çözdü, yeniden bağladı." cümlesi kahramanın ruh hâliyle ilgili ne düşündürmektedir? Açıklayınız.

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 "Bu dönemde hikâyecilerin bir kısmı toplumsal sorunları anlatmayı sürdürürken bir kısmı da insanın iç dünyasına yöneldi. Bu ikinci grupta yer alanlar, kahramanlarının yalnızlığını ve iletişimsizliğini yansıtmak için alışılmış anlatım tekniklerini bir kenara bıraktı."
Bu parçaya göre ikinci grupta yer alan yazarlar için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Toplumsal sorunları hiç görmezden gelmişlerdir.
B) Modernist anlayışla, yeni anlatım teknikleri deneyerek yazmışlardır.
C) Yalnızca halk hikâyesi geleneğini sürdürmüşlerdir.
D) Eserlerini didaktik bir amaçla yazmışlardır.
E) Olay hikâyesini yeniden canlandırmışlardır.

22 I. Yanık Saraylar
II. Parasız Yatılı
III. Hastalar ve Işıklar
IV. Troya'da Ölüm Vardı
Bu eserlerden hangileri biçim ve dil denemeleriyle öne çıkan, postmodern ya da deneysel etkiler taşıyan hikâye kitaplarıdır?

A) I ve II B) I ve IV C) II ve III D) III ve IV E) I, II ve IV

23 Aşağıdaki açıklamalardan hangisi 1980 sonrası Türk hikâyesi için söylenemez?

A) Yaşanan gerçeklik, ideal olandan daha çok gündeme gelmiştir.
B) Biçim kaygısı ve çok katmanlı anlatım öne çıkmıştır.
C) Hikâyeler çoğunlukla sloganlı, politik bir dille yazılmıştır.
D) Yalnızlık, yüzleşme ve öz eleştiri temaları yaygınlaşmıştır.
E) Geleneksel birikimi günümüz diliyle anlatan hikâyeler yazılmıştır.

24 Aşağıdaki hikâye başlangıçlarından hangisi **toplumcu gerçekçi** anlayışa en uygundur?

A) "Fabrikanın düdüğü üçüncü kez öttüğünde Kadir, üç aydır alamadıkları maaşı düşünerek makinenin başına geçti."
B) "Aynadaki yüz bana gülümsedi; oysa ben gülümsemiyordum."
C) "Bu hikâyenin sonunu siz yazacaksınız, çünkü ben unuttum."
D) "Rüyamda babamın eski saati ters yöne dönüyordu; uyandığımda odanın saati de öyleydi."
E) "Sabah ezanıyla uyanan kasaba, çınarın gölgesinde bir bardak çayla güne başlardı."

25 Vüs'at O. Bener, Oğuz Atay, Yusuf Atılgan ve İnci Aral'ın hikâyelerindeki **ortak** özellik aşağıdakilerden hangisidir?

A) Halk hikâyesi kalıplarının kullanılması
B) Olayların sürprizle bitirilmesi
C) Köy sorunlarının belgesel anlatımı
D) Hece ölçüsüyle yazılmış şiirsel bölümler
E) Bireyin iç dünyasının modernist bir yaklaşımla işlenmesi

26 Aşağıdakilerden hangisi durum (kesit) hikâyesinin 1960 sonrasındaki uzantılarından biri sayılabilecek küçürek hikâyenin özelliklerinden **değildir**?

A) Az sözcükle yoğun anlam
B) Çarpıcı son
C) Zaman ve mekân ayrıntısının silinmesi
D) Kişilerin ayrıntılı geçmişi ve geniş bir olay örgüsü
E) Anlatılmayanla anlam kazanma

27 "Bu hikâye anlayışında belirli bir olay örgüsü, merak ve sürpriz son yoktur; hayattan bir kesit, sıradan insanların bir anı ya da bir ruh hâli anlatılır. Türk edebiyatında Memduh Şevket Esendal ve Sait Faik bu anlayışın öncüleridir."
Sözü edilen hikâye anlayışı ile bu anlayışın dünya edebiyatındaki temsilcisi aşağıdakilerin hangisinde birlikte verilmiştir?

A) Olay hikâyesi – Maupassant
B) Durum (kesit) hikâyesi – Çehov
C) Durum (kesit) hikâyesi – Maupassant
D) Olay hikâyesi – Çehov
E) Küçürek hikâye – Balzac

28 "Bu hikâyeyi yazarken size yalan söyleyeceğim; baştan söyleyeyim de sonra kızmayın. Konak gerçekten vardı, yanan da oydu. Ama içinde yaşadığını anlattığım kadın, belki benim uydurduğum biridir, belki de siz, sevgili okur."
Bu parçanın yazıldığı anlayışa benzer özellikler gösteren bir eser için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Yazar, kurmaca dünyanın bir oyun olduğunu okura sezdirir ve ironiye başvurur.
B) Yazar, gözlemlerini nesnel ve belgesel bir dille aktarır.
C) Olaylar kesin bir sebep-sonuç zinciriyle sıralanır.
D) Kahramanlar iyiler ve kötüler olarak kesin çizgilerle ayrılır.
E) Anlatım, halk hikâyesi tekerlemeleriyle başlar.

29 Aşağıdakilerin hangisinde verilen bilgi **yanlıştır**?

A) Tomris Uyar, hikâyelerinde döneminin toplumsal koşullarını modernist bir yaklaşımla yansıtmıştır.
B) Adalet Ağaoğlu, roman ve tiyatronun yanında hikâye türünde de eserler vermiştir.
C) Füruzan, bilinç akışı tekniğini ilk kez kullanan Tanzimat yazarıdır.
D) Bilge Karasu, hikâyelerinde gerçekle kurmacayı iç içe kullanmıştır.
E) Rasim Özdenören, geleneğe ve dinî değerlere duyarlı hikâyeler yazmıştır.

30 1960 sonrası Türk hikâyesinde yan yana görülen iki anlayışı (ör. toplumcu gerçekçi ve modernist) konu ve anlatım bakımından karşılaştırınız.

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**